

Vraag nr. 280
van 27 mei 1997
van de heer STEVE STEVAERT

*Natuurgebieden – Beheersplannen Limburg –
Rol natuurverenigingen*

Om de plannen van de Vlaamse overheid inzake aankoop en beheer van gronden als natuurgebied en/of natuurreservaat in Vlaanderen te realiseren, zullen in de eerstvolgende jaren nogal wat initiatieven moeten worden genomen.

Zo zullen de gebiedsaankopende verenigingen veel tijd, energie en geld moeten stoppen in het aankopen van gebieden, het opstellen van beheersplannen, het inventariseren van fauna en flora en het uitvoeren van beheerswerken.

Ook de Vlaamse overheid, met name de afdeling Natuur, zal extra werk moeten leveren om de toegewezen taken volwaardig uit te voeren. Nochtans blijkt deze afdeling over onvoldoende menskracht te beschikken om al de werken die bij het realiseren van een natuurgebied of reservaat moeten gebeuren, ook effectief uit te voeren. Zo stellen we bijvoorbeeld vast dat, alhoewel verplicht volgens de wet van 1973 op het natuurbehoud, in de provincie Limburg in 1993 nog steeds geen goedgekeurde bijzondere beheersplannen waren opgesteld voor de staatsnatuurreservaten (thans natuurreservaten van de Vlaamse Gemeenschap).

Op een aantal plaatsen in Vlaanderen kan echter een oplossing worden gevonden door het inschakelen van plaatselijke natuurverenigingen. Vaak zijn deze mensen goed vertrouwd met het gebied en kunnen ze een aantal taken, zoals inventarisatie en beheerswerken, tegen lage kostprijs uitvoeren.

Blijkbaar wordt door de bevoegde overheid slechts zelden gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. En als er dan al een beroep wordt gedaan op vrijwilligers, dan is het meestal fragmentarisch en voor een korte periode. Dit heeft dan weer tot gevolg dat deze verenigingen geen langetermijnvisie kunnen ontwikkelen, noch inzake de eigen werking, noch inzake de samenwerking met de overheid in deze gebieden.

1. Zijn voor de natuurreservaten in Limburg momenteel de beheersplannen opgesteld ?

2. Worden de plaatselijke natuur- en milieuverenigingen betrokken bij het beheer van de natuurreservaten ?
3. Wordt de samenwerking met plaatselijke verenigingen geregeld in het nieuwe decreet op het natuurbehoud ?

Antwoord

1. De afdeling Natuur van Aminal (administratie Milieu-, Natuur-, Land- en waterbeheer) beheert de natuurreservaten sedert 1 januari 1996. Op dat ogenblik waren voor de 2.160 ha staatsnatuurreservaten in de provincie Limburg (zie **bijlage**) nog geen beheersplannen opgesteld.

Momenteel is voor de volgende gebieden het opstellen van de beheersplannen beëindigd :

- De Oudsberg in Meeuwen-Gruitrode : 111 ha
- Het Welleke in Zonhoven : 4 ha
- Vallei van de Ziepbeek in Lanaken : 165 ha

Deze beheersplannen werden reeds besproken en goedgekeurd door de Adviescommissie van de Staatsnatuurreservaten in de provincie Limburg, en zullen binnenkort ter goedkeuring worden voorgelegd.

Verder is de afdeling Natuur bezig met het opstellen van de beheersplannen voor :

- De Mangelbeek in Houthalen-Helchteren : 40 ha
- De Mechelse Heide in Maasmechelen : 700 ha.

Het beëindigen van de ontwerpbeheersplannen van deze reservaten is binnen de werkplanning van de afdeling gepland voor 15 februari 1998. Dit impliceert dat in februari 1998, en dit binnen een tijdspanne van 2 jaar, de beheersplannen zullen opgesteld zijn voor een kleine helft van de totaal te beheren oppervlakte.

2. Voor het beheer van de staatsnatuurreservaten in de provincie Limburg heeft de afdeling Natuur op korte termijn een beheerseenheid opgericht die bestaat uit vier volledige opgelei-

de en uitgeruste arbeidersploegen (3 man/ploeg). In het jaarlijks werkprogramma wordt volgend onderscheid gemaakt :

a) werken uit te voeren in eigen beheer

- werken die in belangrijke mate deskundigheid van de uitvoerder vereisen ;
- werken in zeer kwetsbare gebieden (bv. hoge grondwaterstand) ;
- werken die een snelle interventie vereisen, weersafhankelijk zijn, of die rechtstreeks gekoppeld zijn aan de ecologie van het gebied ;

b) werken uit te voeren door derden waarvan de toewijzing gebeurt via de reglementering op de overheidsopdrachten

- maaien en/of plaggen van het heideareaal ;
- inrichtingswerken (natuurontwikkeling) ;
- begrazingsbeheer. (vereist een 24/24 u waakzaamheid die moeilijk binnen een arbeidsstatuut kan worden geregeld).

Op dit ogenblik wordt ongeveer een derde van het jaarlijks beheer door derden uitgevoerd. Er worden in deze verhouding op korte termijn en gelet op het huidig beheerspotentieel geen drastische veranderingen verwacht.

Overal waar een plaatselijke natuur- en milieuvereniging actief is, kan die op twee niveau's bij het beheer worden betrokken.

a) Permanente betrokkenheid

Er is steeds frequent contact met de plaatselijke vereniging in verband met :

- het aankoopbeleid : afbakening van de aankoopperimeter, vastleggen van prioritaire aankoopeenheden, prospectie naar aankoopmogelijkheden binnen het gebied ;
- het opstellen van de oprichtingsdossiers ;
- de uitwisseling van inventarisatiegegevens ;
- het opstellen van het beheersplan : zowel de beheersvisie op middellange als op

lange termijn en het bijhorend werkprogramma worden voorgelegd aan en besproken met de plaatselijke verenigingen.

Voorbeelden van een goede samenwerking op dit niveau zijn :

- De Ortolaan in Peer met de plaatselijke afdeling De Wielewaal ;
- De Houterenberg in Tessenderlo met de plaatselijke vereniging WET ;
- De Platwijers in Zonhoven met de plaatselijke afdeling De Wielewaal ;
- De Mangelbeek in Houthalen-Helchteren met de plaatselijke VZW De Mangelbeek ;
- Binnenbekken Schulensbroek in Lummen met de plaatselijke VZW Het Schulensbroek.

b) Betrokkenheid bij de uitvoering van het beheer

Wanneer door de afdeling wordt beslist werken te laten uitvoeren door derden, worden die toegewezen volgens de reglementering op de overheidsopdrachten. De plaatselijke vereniging wordt in deze procedure aangeschreven en kan meedingen naar de opdracht.

Voorbeelden hiervan zijn :

- beheer Binnenbekken Schulensbroek wordt uitgevoerd door de VZW Schulensbroek. Het betreft een maai- en begrazingsbeheer voor de periode 1997-2001 ;
- beheer Mangelbeek : in 1996 voerde de plaatselijke vereniging kap- en ruimingswerken uit in vochtige, verboste hooilanden.

3. De inbreng van de plaatselijke verenigingen wordt in het nieuwe decreet vermeld in artikel 34 § 3, meer bepaald aangaande de oprichting en de taken van de Adviescommissie.

Een actieve plaatselijke vereniging krijgt steeds de kans iemand in deze commissie af te vaardigen. Gelet op de opdrachten van de commissie, zoals het adviseren, het formuleren van voor-

stellen inzake beheer, het bespreken van het beheersplan, enzovoort, zijn de inspraakmogelijkheden ruim.

Verdere samenwerking op andere niveau's wordt door het decreet niet geregeld, maar ook niet uitgesloten.

Overzicht staatsnatuurreservaten Limburg in ha (per 26/02/97)

Reservaat	Eigendom	Huur	Totaal	In aankoop
Achelse Kluis	31,1680		31,1680	
Berwijn	9,1087		9,1087	
De Dijken	11,2628		11,2628	1,3008
Gorenbroek	21,2690		21,2690	33,4892
Heiderbos	1,9860	18,9351	20,9211	3,0430
Helderbeek			24,9944	209,9907
Herkerwinnig			10,5000	10,5000
Houterenberg		59,2798	59,2798	21,1834
Herkenrode			0,0000	105,4416
Maas			0,0000	9,1040
Mangelbeek	40,0236		40,0236	27,5480
Mechelse Heide	12,4930	687,5780	700,0710	
Neerhagerheide		42,3500	42,3500	
Nietelbroek			0,0000	35,9969
Ortolaan	32,1288		32,1288	12,6940
Oudsberg	111,4268		111,4268	20,9544
Platwijers	9,2435	101,9528	111,1963	42,1209
Rotbroek			0,0000	10,4533
St.-Martensheide	30,3697		30,3697	
De Teut	69,2967	307,2563	376,5530	1,4400
Tenhaagdoornheide	64,9230	277,0435	341,9665	27,7169
Ven onder de berg		13,7600	13,7600	
Welberg	2,7495		2,7495	
Welleke	4,0284		4,0284	9,0500
Ziepbeek	11,3820	154,2669	165,6489	
Totaal	462,8595	1662,4224	2160,7763	582,0271